

# Aproximació a la globalització: el tomàquet industrial

Lourdes Viladomiu

2019

- “El Imperio del oro rojo” Jean Baptiste Malet editorial península 2017
- [https://www.youtube.com/watch?v=\\_njFFdGzGnw](https://www.youtube.com/watch?v=_njFFdGzGnw)
- tráiler angles <https://vimeo.com/271475373>

# La raó del tema

- L'origen de la jornada es múltiple però en el meu cas la proposta va sorgir després de llegir el llibre "el Imperio del oro rojo" d'un periodista francès de nom Jean Baptiste Malet i un magnífic reportatge que el trobareu a [https://www.youtube.com/watch?v=\\_njFFdGzGnw](https://www.youtube.com/watch?v=_njFFdGzGnw) tràiler angles <https://vimeo.com/271475373>
- El tomàquet ha acompanyat tota la meva vida i imagino que també la de vosaltres. Sempre ha estat en el nostres àpats en diferents formes. Recordo dos anècdotes sobre el tomàquet. La primera quan un dels meus fills quan era petit va obrir la nevera i va sentència que no hi havia res. I davant la meva sorpresa va contestar "no hi ha tomàquets". La segona quan vaig estar a Tolosa fent un estatge vaig conèixer un investigador que havia dedicat tota la seva vida a l'estudi del tomàquet. Vaig pensar quin avorriment, a mi el que m'agradava era anar d'un tema a l'altra sense quedar-me quieta.
- Però la lectura del llibre que us comentaré em va fer descobrir que el tomàquet era més apassionant del que semblava. Un tomàquet de proximitat, aquell que em vist sempre a tots el horts i que últimament també veiem a les terrasses d'algunes cases, convivia amb el tomàquet global, aquest tomàquet per us industrial.
- El cas espanyol es tractarà a la tarda

# Tomàquet industrial

- 25% de la producció mundial de tomàquet (40MTM). Un creixement de la producció mundial i del consum de l'ordre del 3% anual a les 5 últimes dècades ( té futur, pensem i en Africa en els potencials consumidors xinesos i asiatics)
- Un desenvolupament de la Universitat de Davis, centre de recursos genètics del tomàquet. Anys 60's una varietat fàcil de mecanitzar la seva collita. Una maquinaria apropiada 1961 (collita)
- Mecanització com a resposta a la finalització del programa “Braceros” (1942-63) que permetia l'arribada de treballadors mexicans
- Un producte apadrinat per la Heinz- els introductors del menjar econòmic en llauna ( baked beans) i del Ketchup i altres com Campbell's



# USA Heinz

- USA La empresa Heinz. 1860's o 70's Pittsburgh. Llaunes. Menjar pràctic i econòmic per la classe obrera. Baked Beans. ketchup. Tomaquet. Espanya 1930.
- 50's Envàs asèptic clau per la globalització-deslocalització de la producció , permeten conservació i transport
- 70's utilització únicament de concentrat en la fabricació de ketchup
- Fins els 80s Heinz i altres multinacionals utilitzaven únicament tomàquets que processaven a les seves fabriques. A partir de llavors utilitzen concentrat conservat en barrils asèptics.
- Heinz 1984 entra a Xina al 86 inaugura fabrica (joint venture)

# USA Heinz

- 2013 es ven a Berkshire Hathaway ( Warren Buffet) i 3G capital ( Brasil). Important tancament de fabriques i utilització de concentrat d'altres empreses (Xina o Califòrnia)
- 2015 Heinz es fusiona amb Kraft foods una de les empresa mes gran de agroalimentació (continua WB i 3G capital, i Borsa (50%))
- Heinz llavors una divisió fonamental de l'empresa

# Italia

- Globalització del consum del tomàquet. Gastronomia global amb molta utilització del tomàquet. Fast food (pasta-pizza)
- Subministradors de tomàquets al mercat USA. Immigrants italians.
- Parma. Origen de la indústria de conserva del tomàquet finals del XIX, especialitzada en concentrat. Emilia-Romagna després de la IIGM s'especialitza en la maquinaria i fabriques processadores de tomàquet clau en ma. Gran exportadora de maquinaria i fabriques en mà a partir de 60's i a partir del 90's a Xina.



# Italia

- Sud: ports de Salerno i Nàpols ( les conserveres més importants de tomàquet pelat). Antonio Petti Des de els 90 importació concentrat de tomàquet de Xina. Compra i reexportació ( Àfrica. Líbia amb 6 milions d habitants consumeix mes concentrat de tomàquet que Alemanya).
- Constructores de fabriques i maquinaria del nord i conserves de tomàquet al sud. Traders
- Perfeccionament actiu. Importar concentrat xines per reexportar amb marca italiana.
- Agromafia. Treballadors immigrants al sud d' Italià

# Xina

- Desenvolupament a la regió autònoma de Xinjiang (24 Miha., 50% uigures (musulmanes)). Zona pobra i agrària, desert
- El tomàquet el va introduir a la regió “Bingtuan” **Xinjiang Production and Construction Corps**, coneguda com **XPCC** o **Bingtuan (1954)**, Consorci militar-agroindustrial, amb l’objectiu de colonitzar Xinjiang. Chalkis (19194)
- Utilització de molta mà d’obra forçada (presoners loagais)
- Cofco holding. Creat a l’ època de Mao era l’única empresa que podia exportar e importar productes agroalimentaris. Cofco-tunhe (2001) es la empresa de tomaquets (15 fabriques).









# Etapes

- 1990-93 inici. Els italians i xinesos veuen que el clima de Xinjiang es molt bo per el conreu de tomàquet. Menys de mig milió de TM
- 1999-2003 un gran salt a la producció 5 milions de Tm
- 2009-11-10 milions anuals. Triple concentrat de tomàquet.
- Producció orientada quasi a la seva totalitat a l'exportació
- des de 2000 primer productor mundial de concentrat de tomaquet
- Excés de fabriques. competència ferotge Cofco i Chalkis.
- Clients: Heinz, Unilever, Nestle, Kraft.

# Xina

- Les primeres fabriques a Xina es fan per el sistema de Compensation trade amb Itàlia: donaven la fabrica i maquinaria a canvi de la producció de tomàquet. No es pagaven en divises sinó en tomàquet concentrat.
- Compra fabriques al nord d'Itàlia, França, venda de tomàquet concentrat a les conserveres del sud.
- Avui encara una tercera part de la collita es fa a ma.
- Producció amb marcades oscil·lacions als últims anys



# Xina

- Traçabilitat del producte molt difícil
- Xina interès per Africa. Primera zona en consum de tomàquet concentrat. Els fills dels xinesos promotors de la producció de tomàquet en el seu país ara mouen el negoci a Africa i tenen nacionalitats exòtiques com la de San Cristòbal I Nieves
- Conesa (Extremadura) amb dos fabricues a Xinjiang. El gran fabricant de tomàquet en pols

# Califòrnia

- Califòrnia gran productor. Morning star Company. Chris Rufer. Libertarismo. Macro plantació, macro empresa
- The **Morning Star Company** es una empresa agroalimentària de producció i transformació. **Morning Star** processa 25% de la producció total de tomàquet de Califòrnia i subministra aproximadament el 40% del tomàquet concentrat USA. Poca mà d'obra
- Les fabriques més productives del mon (2.500 tones per hora)

# California

- Gestionades per un sistema sense caps (autogestió-anarquista) , obsessionada per la reducció de costos i la productivitat. Reduir tasques inútils, economies d'escala, molt més mecanitzats que el model xines i europeu



## *Morning Star Company*

- Mr. Chris Rufer founded the company in 1970
- Started as a transporting company
- Grown to become a large scale company
- Most essential product : tomato paste
- Largest one in California with a production capacity of processing 760 tons of tomatoes per hour
- They have been catering their product to super markets, consumer branded food services & companies

# Àfrica

- El mercat africà entre 1950-2000 va estar dominat per els italians
- 1997 de 115 mil tm de concentrat el 78% prové de Nàpols
- 2002 des de Nàpols 222 mil, una part amb marca Gino destinat a Àfrica
- Gino va ser una idea de Watanmal, grafista californià inspirat a les llaunes italianes
- Al 2004 a Xina a prop de Pekin la empresa Chalkis construeixen una fàbrica de conserves de tomàquet (100.000 Tm) i produeix amb marca Gino i altres. I altres de Cofco (China national cereals, oils and foodstuffs corporation)
- 2013 una quarta part de les exportacions a Àfrica de concentrat venen d'Italilà, resta Xina, actualment 70% de Xina

# Africa

- La familia **Carulla** celebra el éxito de sus inversiones alimentarias. Propietarios de **GB Foods**, el fabricante de productos como **Avecrem** y **Gallina Blanca**, en 2017 dispararon los resultados de la división [tras apostar con fuerza por el negocio en África](#). El año pasado, la compañía elevó la facturación el 35,2% y los beneficios el 38,8% tras adquirir el grupo **Watanmal** por 187 millones de euros.
- Las cuentas a las que ha tenido acceso **Economía Digital** desvelan que la compañía alcanzó unas ganancias de 38,7 millones de euros frente a los 27,9 del año anterior. Lo hicieron casi al mismo ritmo que las ventas, que subieron desde los 540,2 millones hasta los 730,9 millones de euros. El objetivo es alcanzar los 1.000 millones este 2018.
- De este modo, la filial **Jumbo África**, el nombre bajo el que se distribuye el Avecrem en el continente, logró un resultado de explotación de 17,1 millones de euros. Gallina Blanca sigue siendo la sociedad del entramado más rentable, con un Ebitda de 26,3 millones de euros. La división italiana **Star** alcanzó los 18,3 millones.
- Además, la corporación de los Carulla logró expandirse sin desatar la deuda financiera. El pasivo con la banca creció desde los 47,5 millones hasta los 54,8 millones tras solicitar préstamos por 55 millones pero devolver de manera anticipada otros créditos por valor de 65 millones de euros.
- **El asalto de los Carulla al continente africano**

# Watanmal

- El pasado 1 de mayo, GB Foods firmó la adquisición de la empresa Watanmal [junto al fondo de inversión privado Helios Investment Partners](#). La operación se articuló a través de la creación de una empresa conjunta que compró los derechos de las marcas de tomate **Gino** y **Pomo**, la marca de leche en polvo y mayonesa **Jago** así como la distribución en África de la mayonesa **Bama**.
- La estructura de la propiedad de la compañía quedó repartida con GB Foods con un 51% y Helios con el 49% restante. Asimismo, la empresa resultante incorporó tres fábricas: una situada en **Ghana** y otras dos en **Nigeria** con 600 personas en total.
- Hasta entonces, la compañía catalana contaba con 450 empleados en África y dos plantas, una en **Argelia** y otra en **Senegal**. "Nigeria y Ghana tienen un enorme potencial de crecimiento", destacó el consejero delegado, **Ignasi Ricou**.

# África

- Con un negocio básicamente centrado en Nigeria y Ghana, Watanmal factura más de 300 millones de dólares y opera en treinta países del oeste y el centro del continente, donde comercializa productos culinarios como salsas de tomate, leche en polvo y mayonesa con las marcas Gino, Jago, Bama y Pomo



# Espanya: Extremadura

- 1.929 millones de kilos de tomate para industria (cifra de 2018) con epicentro en el triángulo formado por las localidades cacereñas de Miajadas, Zorita y Madrigalejo.
- El tomate destinado a concentrado, polvo y triturados para salsas y kétchup
- El 80% del tomate para industria español se produce en Extremadura, donde existen un total de 19 OPFH y 13 industrias transformadoras
- Conservas Vegetales de Extremadura (Conesa), empresa líder en España en su sector, según se presenta en su web, tiene una "una capacidad de entrada de 6.500 toneladas al día de tomate fresco, y una capacidad máxima de proceso de 340.000 toneladas por campaña", que se traduce en "unas 100.000 toneladas de concentrado de tomate desde 6 hasta 36 Brix [unidad para medir la cantidad de azúcares de un producto hortofrutícola], unas 24.000 toneladas de dados de tomate y unas 7.000 toneladas de polvo de tomate", informa.

# La Guerra

- Tres fronts:
- Xina
- USA- califòrnia
- Itàlia- mediterrània

# Italia

- Al nord recuperació del tomaquet de gran qualitat. Defensa del “made in Italy”.
- Al sud disputa mercats internacionals. Competència amb Xina per els mercats emergents.